

Sygn. akt XII C 893 / 18 (poprzednio I C 2031 / 17)

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Martyna Gocha - Basłyk**

po rozpoznaniu w dniu 30.11.2018 r.

we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa **L. S., B. S., D. J. (1), D. J. (2), K. W. i A. W. (1)**

przeciwko **(...) Bankowi (...) S.A. w W.**

o zapłatę 281 561, 31 zł

I. zasądza od pozwanego na rzecz powodów L. S. i B. S. **11 355, 84 zł** (jedenaście tysięcy trzysta pięćdziesiąt pięć złotych, osiemdziesiąt cztery grosze) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19.12.2017 r. do dnia zapłaty;

II. oddala dalej idące powództwo wniesione przez L. S. i B. S. oraz w całości powództwo wniesione przez D. J. (1), D. J. (2), K. W. i A. W. (1);

III. zasądza od powodów L. S. i B. S. na rzecz pozwanego po **1 492, 08 zł** kosztów procesu oraz od powodów D. J. (1), D. J. (2), K. W. i A. W. (1) na rzecz pozwanego po **1 802, 83 zł** kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powodowie L. S., B. S., D. J. (1), D. J. (2), K. W. i A. W. (1) wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego (...) Banku (...) S.A. w W. 281 561, 31 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu (10.11.2017 r.) do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

Powodowie wskazali, że zgłoszone roszczenie stanowi różnicę (nadpłatę) powstałą na skutek stosowania przez pozwanego klauzul niedozwolonych dotyczących indeksacji, tj. pomiędzy kwotą zapłaconych przez powodów rat kredytu hipotecznego wynikających z umowy kredytu mieszkaniowego Własny Kąt hipoteczny (...)zawartej dnia 21.12.2006 r. a kwotą, która byłaby należna pozwanemu z tytułu spłat rat wynikających z zawartej umowy przy wskazaniu, że zawarte w umowie postanowienia o indeksacji kwoty kredytu do franka szwajcarskiego oraz zapłaty rat w oparciu o bliżej nieokreśloną „Tabelę kursów” są nieważne jako że stanowią niedozwolone klauzule umowne, a co za tym idzie winny być pominięte przy ustaleniu wysokości zobowiązania powodów oraz że postanowienia przewidujące indeksację kwoty kredytu pozostają w sprzeczności z istotą umowy kredytu hipotecznego, jak również naruszają dobre obyczaje poprzez ukrycie w ten sposób w umowie ryzykownego instrumentu finansowego bez dopełnienia obowiązków informacyjnych, za okres od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia złożenia pozwu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że w dniu 21.12.2006 r. zawarli z pozwanym umowę kredytu mieszkaniowego, na mocy której pozwany udzielił powodom kredytu w kwocie 266 760, 53 CHF. W świetle postanowień umowy, zgodnie z którymi wypłata kredytu oraz spłata kredytu następować miała w złotych polskich, przyjąć należy, że kredyt został udzielony w walucie polskiej. Pozwany ustalał kurs franka szwajcarskiego na podstawie „Tabeli kursów”, które to pojęcie, dotyczące instrumentu, na mocy którego Bank określał zadłużenie powodów, nie zostało objaśnione. Powodowie nie mieli możliwości ustalenia wartości, na których Bank ustalał kurs CHF. W trakcie negocjacji z pozwanym powodowie nie mieli wpływu na brzmienie umowy, nie mieli możliwości negocjowania poszczególnych jej zapisów. Umowa została przedstawiona powodom jako wzorzec, do którego mogą się dostosować lub zrezygnować z otrzymania kredytu. Za sporządzenie tekstu umowy odpowiadał pozwany jako instytucja profesjonalna. Wykorzystał przy tym swoją dominującą pozycję, narzucając powodom rozwiązania niekorzystne i nieskuteczne, a także nieważne wobec prawa obowiązującego w momencie zawierania umowy. Powodowie nie byli informowani o wszystkich ryzykach związanych z zawarciem umowy, nie mieli świadomości wszystkich kosztów związanych z jej zawarciem, a wynikających z denominacji udzielonego kredytu w sposób całkowicie dowolny. Nie otrzymali informacji, w jaki sposób działa „Tabela kursów” oraz na czym polega stosowane w jej ramach wyliczenie.

Powodowie podnieśli, że umowa jest nieważna jako sprzeczna z przepisami prawa bankowego w brzmieniu sprzed zmian wprowadzonych w roku 2011, które nie przewidywały możliwości zawierania umów kredytowych indeksowanych lub denominowanych do waluty obcej (art. 58 § 1 kc). Celem zawarcia umowy było skorzystanie z niższego oprocentowania kredytu oraz obniżenie progu zdolności kredytowej. Uznanie za nieważny zapisu umowy wskazującego na indeksację kwoty udzielonego kredytu prowadzi do nieważności całej czynności prawnej (art. 58 § 3 kc).

Powodowie podnieśli, że pozwany wykorzystał ich brak doświadczenia oraz przymusowe położenie. Podnieśli także, iż przewidywana przez strony wartości franka szwajcarskiego nie miała znacznie przekroczyć wartości z chwili zawierania umowy. Wobec tego zachodzi przewidziana w art. 357¹ kc nadzwyczajna zmiana stosunków wynikająca z całkowitego braku możliwości przewidzenia tak znacznych zmian kursu waluty obcej, która prowadzi do nadmiernego uprzywilejowania pozwanego.

Powodowie wskazali, iż w wyniku uznania zawartej umowy za nieważną strony zobowiązane byłyby do zwrotu wzajemnie pobranych świadczeń. Oznacza to, że powodowie zobowiązani zostaliby do natychmiastowej spłaty pobranego kredytu, zaś pozwany do zwrotu wpłaconych przez powodów kwot.

Z kolei, nie uwzględniając klauzul umownych, mających według powodów charakter klauzul niedozwolonych, w przyjmując charakter kredytu jako kredytu złotowego, powodowie wyliczyli, iż powinni zapłacić pozwanemu 206 178, 24 zł, natomiast wpłacili 487 739, 55 zł. Różnica między wskazanymi kwotami wynosi 281 561, 31 zł i stanowi nienależne świadczenie podlegające zwrotowi na rzecz powodów.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Bank (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów kosztów procesu.

Pozwany zakwestionował twierdzenia powodów dotyczące rzekomo abuzywnego charakteru wskazanych w pozwie postanowień umowy kredytu oraz rzekomego „nadpłacenia” przez powodów kredytu jako całkowicie nieuzasadnione.

Podniósł, że postanowienia umowy kredytu mieszkaniowego z dnia 21.12.2006 r. nie naruszają żadnych przepisów powszechnie obowiązującego prawa, a umówione warunki kredytowania mieszczą się w ramach zasady swobody umów wyrażonej w art. 353¹ kc, zaś sama umowa kredytu w całości odpowiada wymaganiom stawianym przez art. 69 prawa bankowego.

Pozwany wskazał, że powodowie L. S. i B. S. zaciągnęli kredyt mieszkaniowy na podstawie umowy z dnia 21.12.2006 r. m.in. na spłatę kredytu mieszkaniowego udzielonego im na podstawie umowy z dnia 20.09.2004 r. zaciągniętego na zakup nieruchomości położonej w O. przy ul. (...), w której powód L. S. od dłuższego czasu prowadzi działalność

gospodarczą pod firmą Firma Usługowo-Handlowa (...) z przeważającym rodzajem działalności PKD 68.20.Z Wynajem i zarządzanie nieruchomościami, m.in. wynajmując osobom trzecim lokale usługowe znajdujące się na parterze ww. nieruchomości. Tym samym przy zawieraniu umowy kredytu mieszkaniowego z dnia 21.12.2006 r. powód L. S. nie występował jako konsument, ale jako przedsiębiorca, a cel kredytu związany był z prowadzoną działalnością gospodarczą powoda.

Pozwany podniósł, że powodowie wybrali ofertę kredytu denominowanego w CHF. Motywem dokonanego przez nich wyboru była niższa rata dzięki niższemu oprocentowaniu opartemu na stopie LIBOR, a nie WIBOR. Wybierając kredyt denominowany w CHF powodowie L. S. i B. S. złożyli oświadczenie o świadomości ryzyka kredytowego (§ 30 ust. 1 umowy kredytu).

Pozwany zakwestionował legitymację czynną po stronie powodów D. J. (1), D. J. (2), K. W. i A. W. (2). Wskazał, że osobami, które w okresie 21.12.2006 r. – 15.11.2017 r. spłacały kredyt, byli wyłącznie powodowie L. S. i B. S.. Pozostali powodowie stali się dłużnikami Banku zobowiązanymi do spłaty kredytu dopiero od dnia 28.04.2017 r., w którym przystąpili do długu L. S. i B. S.. Brak jest jakichkolwiek podstaw do domagania się przez ww. powodów, którzy przystąpili do długu, zwrotu przez Bank na ich rzecz kwot, których oni w ogóle Bankowi nie zapłacili.

Pozwany zakwestionował zarzut nieważności umowy. Podniósł, iż dopuszczalne było zawarcie umowy kredytu denominowanego w CHF i wypłacenie kredytobiorcom środków pieniężnych w innej walucie niż waluta denominacji. Środki pieniężne oddane do dyspozycji kredytobiorców nie oznaczają środków pieniężnych faktycznie wypłaconych.

Pozwany wskazał na brak podstaw do uznania kredytu za kredyt złotowy. Zgodnym zamiarem stron było zawarcie umowy kredytu w walucie obcej (CHF). Obowiązkiem kredytobiorcy w przypadku kredytu denominowanego jest zwrot kwoty kredytu wyrażonej w walucie obcej, która to kwota kredytu nie ulega zmianie w zależności od obowiązującego kursu waluty obcej. Od 10.2013 r. powodowie spłacali raty kredytu w CHF i od tego czasu nie ponosili jakiegokolwiek ryzyka kursowego, ryzyka spreadów, itp.

Pozwany zakwestionował abuzywność tzw. klauzul przeliczeniowych. Podniósł, że kwestionowane we wzorcu (...) S.A., w oparciu o który została zawarta umowa, nigdy nie zostały uznane za niedozwolone. Zakwestionował także rzekome dowolne ustalanie kursów

walutowych.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

W dniu 21.12.2006 r. (...) Bank (...) S.A. w W. Oddział (...) w O. jako kredytodawca oraz L. S. i B. S. jako kredytobiorcy zawarli umowę kredytu mieszkaniowego Własny Kąt hipoteczny nr (...) (spłacanego w ratach annuitetowych, udzielonego w walucie wymiennej).

Bank udzielił powodom kredytu w kwocie 266 760, 53 CHF z przeznaczeniem:

- 160 091, 59 CHF – na spłatę kredytu Własny Kąt Hipoteczny nr (...) z dnia 20.09.2004 r.,
- 62 694, 66 CHF – na remont nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) (dz. nr (...), AM-25),
- 44 374, 28 CHF – na dowolny cel.

Wypłata kredytu miała nastąpić do dnia 22.12.2006 r. Kredyt mógł być wypłacany:

- 1) w walucie wymiennej – na finansowanie zobowiązań za granicą i w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego,
- 2) w walucie polskiej – na finansowanie zobowiązań w kraju.

W drugim przypadku stosowany był kurs kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) SA w dniu realizacji zlecenia płatniczego.

Kredyt oprocentowany był wg zmiennej stopy procentowej, której wysokość ustalana była w dniu rozpoczynającym pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej jako suma stawki referencyjnej i stałej marży. Dla celów ustalenia stawki referencyjnej Bank posługiwał się stawką LIBOR lub EURIBOR.

W dniu zawarcia umowy stawka referencyjna wynosiła 2,0475 %, marża 1,37 p.p., a oprocentowanie kredytu 3,4175 % w stosunku rocznym. Bank miał zawiadamiać kredytobiorców w formie pisemnej o każdej zmianie wysokości oprocentowania.

Zabezpieczenie kredytu stanowiły:

- hipoteka umowna w kwocie 266 760, 53 CHF na zabezpieczenie wierzytelności kapitałowej oraz hipoteka kaucyjna w kwocie 58 690 CHF na zabezpieczenie wierzytelności odsetkowej ustanowione na rzecz (...) S.A. Oddział (...)w O. na nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) (dz. nr (...), am-25) objętej KW nr (...),

- dokonanie ubezpieczenia ww. nieruchomości wraz z cesją praw do odszkodowania na rzecz (...) S.A. z polisy ubezpieczeniowej,

- weksle in blanco wystawione przez kredytobiorców.

Kredytobiorcy mieli spłacać zadłużenie z tytułu kredytu i odsetek w wysokości podanej w

zawiadomieniu o wysokości spłaty do dnia 10.12.2028 r. w ratach annuitetowych.

Spłata zadłużenia z tytułu kredytu rozpoczynała się w dniu 10.01.2007 r.

Spłata zadłużenia miała następować w drodze potrącania z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kredytobiorcy. Kredytobiorcy zobowiązani byli do posiadania środków w dziesiątym dniu każdego miesiąca kalendarzowego.

Bank miał wysyłać kredytobiorcom raz na trzy miesiące zawiadomienie o wysokości należnych spłat na co najmniej 10 dni przed terminem spłaty.

Potrącanie środków z rachunku w walucie polskiej następowało w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty w walucie wymiennej, w której udzielony był kredyt, według obowiązującego w (...) SA w dniu wymagalności kursu sprzedaży dla dewiz (aktualna Tabela kursów).

Kredytobiorcy oświadczyli, że zostali poinformowani o ryzyku:

a) zmiany kursów waluty polegającym na wzroście wysokości zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokości rat kredytu, wyrażonych w walucie polskiej, przy wzroście kursów waluty kredytu,

c) stopy procentowej polegającym na wzroście raty spłaty przy wzroście stawki referencyjnej,

oraz że ponoszą te ryzyka.

Stawka referencyjna oznaczała LIBOR dla franka szwajcarskiego dla międzybankowych depozytów trzymiesięcznych – LIBOR 3M.

Tabela kursów oznaczała tabelę kursów (...) SA obowiązującą w chwili dokonywania przez (...) SA określonych w umowie przeliczeń kursowych, dostępną w (...) SA oraz na stronie internetowej (...) SA.

/ dowód: umowa kredytu z dnia 21.12.2006 r. z załącznikami – k. 21-31 /

Środki z kredytu zostały wypłacone w transzach:

- I transza – 21.12.2006 r. – 160 091, 59 CHF – całkowita spłata kredytu nr (...)z dnia 20.09.2004 r.,

- II transza – 21.12.2006 r. – 62 294, 66 CHF – 144 392, 79 PLN (kurs: 2,3179),

- III transza – 21.12.2006 r. – 44 374, 28 CHF – 102 855, 14 PLN (kurs: 2,3179).

/ dowód: zaświadczenie z dnia 24.10.2017 r. – k. 37-40; dyspozycje wypłaty i potwierdzenia – k.

106-111 /

Powodowie L. i B. S. byli właścicielami budynku przy ul. (...) w O. nabytego od Starostwa Powiatowego.

L. S. od dnia 01.12.1992 r. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą Firma

Usługowo-Handlowa (...). Przedmiot działalności obejmuje zakresy: 68.20.Z Wynajem i zarządzanie nieruchomościami, a także 42.11.Z (Budowa dróg), 49.42.Z (Działalność usługowa związana z przeprowadzkami), 81.21.Z (Niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych), 81.30.Z (Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni). Siedziba przedsiębiorstwa znajduje się przy ul. (...)w O..

Na parterze tego budynku znajdował się zakład pogrzebowy prowadzony przez L. S. oraz wynajmowany lokal handlowy. Powodowie zawarli wcześniej – w dniu 20.09.2004 r. – umowę kredytu mieszkaniowego w CHF przeznaczonego na remont tego budynku. W 2006 r. powodowie postanowili dobudować dwie kondygnacje z przeznaczeniem na lokale mieszkalne dla córek.

Powodowie wystąpili do (...) S.A. Oddziału w O. o udzielenie im kredytu mieszkaniowego. Po złożeniu dokumentów zostali poinformowani o braku zdolności kredytowej z uwagi na pozostające na utrzymaniu dzieci. Bank przedstawił im propozycję zaciągnięcia kredytu w CHF, dla którego powodowie posiadali zdolność kredytową.

Oprocentowanie kredytu było korzystniejsze – 4 % zamiast 12 % przy kredycie złotowym.

Powodowie nie negocjowali zapisów umowy kredytu, nie było takiej możliwości. Bank nie

przekazał im projektu umowy kredytowej, powodowie otrzymali dokument umowy dopiero w dniu podpisania umowy. Nie uzgadniali z Bankiem ani zasad zmiany oprocentowania ani zasad ustalania kursów walutowych.

Przy ustalaniu warunków umowy i jej podpisywaniu strony nie ustaliły i nie zawarły w zapisach umowy, jaka konkretnie kwota w złotych polskich zostanie faktycznie wypłacona na rachunek powodów i według jakiego konkretnie kursu nastąpi przeliczenie walut. Powód orientacyjnie obliczył tę kwotę i kwota, jaka została wypłacona, była niższa od oczekiwanej. Z kolei rata spłaty kredytu okazała się wyższa niż rata wynikająca z symulacji sporządzonej przy składaniu wniosku – ok. 1 200 CHF zamiast ok. 1 000 CHF.

/ dowód: wydruk z CEiIDG – k. 112; zeznania powoda L. S. – k. 210-214 /

W dniu 04.11.2013 r. (...) S.A. oraz L. S. i B. S. zawarli aneks nr (...) do umowy kredytu nr (...)z dnia 21.12.2006 r., w którym ustalili, że dla celów związanych z obsługą kredytu mieszkaniowego Bank otwiera dla kredytobiorców dodatkowy bezpłatny, nieoprocentowany rachunek prowadzony w walucie kredytu. Spłata kredytu miała być dokonywana z rachunków w walucie kredytu i walucie polskiej, przy czym z tego drugiego w przypadku braku na pierwszym rachunku środków wystarczających na spłatę raty.

/ dowód: aneks nr (...) z dnia 04.11.2013 r. – k. 32-33 /

W dniu 17.12.2013 r. (...) S.A. oraz L. S. i B. S. zawarli aneks nr (...) do umowy kredytu nr (...) z dnia 21.12.2006 r., w którym zmienili numer umowy kredytu na (...).

/ dowód: aneks nr (...) z dnia 17.12.2013 r. – k. 34 /

W dniu 28.04.2017 r. (...) S.A. oraz L. S., B. S., D. J. (1), D. J. (2), K. W. i A. W. (2) zawarli umowę o przystąpienie do długu, na mocy której D. J. (1), D. J. (2), K. W. i A. W. (2) przystąpili do umowy kredytu nr (...) (..) z dnia 21.12.2006 r. oraz przejęli z tego tytułu wszystkie prawa i obowiązki wynikające z umowy, w szczególności przejęli solidarną odpowiedzialność za spłatę całego zadłużenia z kwotach i terminach wynikających z umowy kredytu wspólnie z dotychczasowymi kredytobiorcami.

/ dowód: umowa o przystąpienie do długu z dnia 28.04.2017 r. – k. 35-36 /

L. S. i B. S. od 2007 r. do 10.2013 r. spłacali kredyt poprzez potrącanie środków z rachunku prowadzonego w PLN. Bank przysyłał im co trzy miesiące zawiadomienie o wysokości raty. Powodowie wpłacali środki w PLN na rachunek obsługi kredytu.

W przypadku jednej raty – płatnej dnia 10.11.2008 r. – spłata nastąpiła tego dnia częściowo, w pozostałej części dnia 12.11.2008 r., co skutkowało naliczeniem odsetek karnych.

Po około dwóch latach kurs CHF i raty kredytu zaczęły wzrastać. Powód pytał, czy może dokonywać spłaty bezpośrednio w CHF, i uzyskał informację, że jest możliwe, ale tylko w niektórych oddziałach Banku. Powód otrzymał od Banku tabelę kursów i zwrócił uwagę na wysoki spread wynoszący 25 gr, podczas gdy w kantorach wymiany walut wynosił on 12 gr.

Od 10.2013 r. powodowie dokonywali spłaty kredytu bezpośrednio w CHF poprzez potrącanie z rachunku prowadzonego przez (...) S.A. w tej walucie. Powodowie nabywali CHF w (...) Banku, w którym kurs kupna waluty był dla nich korzystniejszy niż kurs stosowany przez (...) S.A. Spread walutowy w (...) Banku wynosił 2,5 gr.

Do dnia 24.10.2017 r. powodowie dokonali łącznie spłaty:

- odsetek karnych – 1, 08 CHF – 2, 81 PLN,
- wymagalnych odsetek – 44 022, 51 CHF – 102 731, 97 PLN,
- wymagalnego kapitału – 118 850, 10 CHF – 212 897, 79 PLN.

/ dowód: zaświadczenie z dnia 24.10.2017 r. – k. 37-40; historia transakcji – k. 41; historia rachunku

bankowego nr (...) – k. 42-54; historia kredytu – k. 113-

116; historia operacji na kontrakcie kredytowym z dnia 07.12.2017 r. – k. 117-121;

zeznania powoda L. S. – k. 210-214 /

W 2008 r. L. S. doznał zawału serca. Jego aktywność życiowa i zawodowa uległy ograniczeniu. Powód sprzedał swój zakład, był w nim potem zatrudniony na czas określony. Pobierał zasiłek chorobowy i świadczenie rehabilitacyjne. B. S. w okresie zawarcia umowy kredytu nie pracowała, potem pracowała na pół etatu, jest z zawodu księgową, w 2018 r. przeszła na emeryturę.

/ dowód: zeznania powoda L. S. – k. 210-214 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo – w zakresie dotyczącym wyłącznie powodów L. S. i B. S. – zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Powodowie zażądali zwrotu świadczeń spełnionych na rzecz pozwanego Banku w wykonaniu, nieważnej w ocenie powodów, umowy kredytu hipotecznego z dnia 21.12.2006 r.

Zgodnie z art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 kc kto spełnił świadczenie nienależne, obowiązany jest do jego zwrotu. Zgodnie zaś z art. 410 § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powodowie podnieśli, że spełnili świadczenie nienależne w wykonaniu umowy nieważnej jako zawierającej niedozwolone klauzule umowne. To stanowisko należy uznać za jedynie częściowo usprawiedliwione.

Od razu należy zwrócić uwagę, iż błędnie powodowie upatrują nieważności umowy kredytu z dnia 21.12.2006 r. w objęciu jej treścią klauzul niedozwolonych, przede wszystkim dotyczących denomiacji lub indeksacji kredytu przy pomocy waluty szwajcarskiej. Takie stanowisko nie znajduje należytego usprawiedliwienia. Zamieszczenie w umowie postanowień kwalifikowanych jako klauzule niedozwolone (abuzywne) w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc, nie wpływa co do zasady na istnienie lub ważność zobowiązania kredytowego. Według art. 58 § 1 kc czynność prawna sprzeczna z ustawą lub mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwe przepisy przewidują inny skutek. Takimi przepisami są dyspozycje art. 385¹ § 1 i 2 kc, które przewidują, że postanowienia umowne nieuzgodnione z konsumentem indywidualnie nie wiążą go, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Umowa zawierające niedozwolone postanowienia umowne nie jest nieważna, ale jedynie bezskuteczna w zakresie tychże postanowień.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Należy zatem rozważyć samą istotę konstrukcji łączącego strony zobowiązaniowego stosunku prawnego znajdującego swe źródło w umowie kredytu z dnia 21.12.2006 r. Przedmiot umowy został opisany jako postawienie do dyspozycji kredytobiorców kredytu w kwocie 266 760, 53 CHF. Kredyt miał zostać wypłacony częściowo w CHF poprzez spłatę wcześniejszego kredytu, częściowo w PLN na rachunek powodów. Przeliczenie kwoty kredytu wyrażonej w walucie CHF na kwotę wypłaconą w PLN miało nastąpić według kursu kupna obowiązującego w Banku w dniu realizacji zlecenia płatniczego (§ 5 ust. 4 umowy). Z kolei spłata rat kredytu miała być dokonywana w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży CHF obowiązującego w Banku w dniu wymagalności raty (§ 13 ust. 7 umowy).

Przywołane postanowienia umowy kredytu uwidaczniają mechanizm podwójnego przeliczania waluty kredytu, po raz pierwszy przy uruchomieniu środków do dyspozycji kredytobiorców, po raz drugi przy dokonywaniu przez kredytobiorców spłat zgodnie z harmonogramem.

Należy jednakże wyraźnie odróżnić samą zasadę przeliczania waluty kredytu od kwestii, po jakim kursie miałyby to przeliczenie nastąpić.

Jeżeli chodzi o samą zasadę przeliczania, Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska powodów co do wadliwości takiego postanowienia umowy kredytu czy szerzej takiej konstrukcji umowy. Owszem, ryzyko zmiany kursów walutowych na przestrzeni 22 lat kredytowania mogłoby spowodować, iż kredytodawca uzyskałby wyższą sumę wyrażoną w złotych w

porównaniu do sumy nominalnej, ale równie dobrze mógłby otrzymać sumę niższą od nominalnej. Korzyści po stronie Banku nie zapewnia samo przeliczanie waluty kredytu, ale zastosowanie określonego kursu dla takiego przeliczenia.

Przeliczenie kredytu wyrażonego nominalnie w walucie obcej na walutę polską i odwrotnie według oznaczonego kursu waluty obcej należy uznać za co do zasady dopuszczalne i zgodne z ustawą. Zgodnie z art. 358¹ § 2 kc strony umowy, w szczególności umowy kredytu, mogą zastrzec, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego miernika wartości (zob. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25.03.2011 r., IV CSK 377/10; z dnia 18.05.2016 r., V CSK 88/16; z dnia 08.12.2006 r., V CSK 339/06). Świadczenie pieniężne może zostać zwaloryzowane według przewidzianego w umowie kryterium – przeciętnego wynagrodzenia, stopy inflacji, kursu złota, średniej ceny zboża albo jakichkolwiek innego wskaźnika gospodarczego. Przeliczenie świadczenia pieniężnego może także nastąpić według kursu innej waluty. Indeksacja albo denominacja kredytu jest postacią takiej właśnie waloryzacji umownej. Waloryzacja świadczenia pieniężnego zmierza do urealnienia jego wartości poprzez odwołanie do obiektywnych, niezależnych od stron transakcji kryteriów. Także w przypadku umów kredytu takie urealnienie może znaleźć zastosowanie. Waloryzacja kwoty nominalnej kredytu jest niezależna od ustaleń dotyczących odsetek umownych (kapitałowych), które w przypadku umowy kredytu stanowią wynagrodzenie banku za wykorzystanie przez kredytobiorcę udostępnionych mu środków pieniężnych, w przeciwieństwie do odsetek za opóźnienie pełniących właśnie funkcję waloryzacyjną obok funkcji represyjnej. Umowna klauzula waloryzacyjna nie określa świadczenia głównego, wprowadza jedynie umowny system jego podwyższenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02.02.2015 r., I CSK 257/14).

Regulacje dotyczące kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej zostały wprowadzone do art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank. z dniem 26.08.2011 r. na mocy ustawy z dnia 26.07.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984). Nie oznacza to jednak, iż przed tą datą zawarcie umowy kredytu tego rodzaju było niedopuszczalne. Przeciwnie, możliwość zawarcia umowy kredytu zawierającej tego rodzaju postanowienia mieściła się w ramach ogólnej swobody kontaktowania przewidzianej w art. 353¹ kc (por wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29.04.2015 r., V CSK 445/14; z dnia 22.01.2016 r., I CSK 1049/14).

Powodowie uzgodnili z pozwanym Bankiem, iż udzieli on kredytu w kwocie 266 760, 53 CHF przeznaczonego na refinansowanie wcześniejszego kredytu oraz dalsze potrzeby kredytobiorców. Uruchomienie kredytu polegało na przekazaniu środków pieniężnych przez Bank zgodnie z celem kredytu. Strony uzgodniły także okres kredytowania do 10.12.2028 r., a także jego spłatę w miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych (równych, tzw. annuitetowych). W umowie zostały przewidziane także odsetki kapitałowe liczone jako suma stawki referencyjnej LIBOR 3M i stałej marży Banku.

Nie ulega zatem wątpliwości, że strony ustaliły istotne elementy umowy kredytu przewidziane w art. 69 ust. 1 pr. bank., a umowa została wykonana w pierwszej kolejności przez Bank poprzez zrealizowanie dyspozycji przekazania środków zgodnie z celem kredytowania.

Nie sposób zatem dopatrzeć się nieważności bezwzględnej umowy z dnia 21.12.2006 r. w całości z uwagi na zamieszczenie w niej postanowień dotyczących przeliczenia waluty kredytu i to zarówno z powodu sprzeczności z przepisami prawa (art. 58 § 1 kc), jak i z powodu sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 kc).

Stanowisko takie znajduje poparcie w orzecznictwie (zob.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.07.2017 r., II CSK 803/16; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 19.07.2017 r., I ACa 780/17; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 07.09.2018 r., I ACa 666/18).

Powodowie przy zawarciu umowy mieli pełną świadomość co do tego, że kwota udzielonego im kredytu przy spłacie poszczególnych rat będzie przeliczana do waluty polskiej. W umowie wyraźnie uwidocznione są postanowienia dotyczące denominacji kredytu i dokonywania jego spłat w PLN poprzez potrącanie środków z rachunku bankowego powodów prowadzonego w walucie polskiej, a także stawki referencyjnej oprocentowania stosowanej do kredytów udzielanych w walucie obcej. Dodatkowo powodowie złożyli (w § 30 ust. 1 umowy) oświadczenie o zapoznaniu się z

ryzykiem zmiany kursów oraz zmiany oprocentowania. Ewentualne wątpliwości lub zastrzeżenia mogłyby dotyczyć jedynie samego konkretnego kursu CHF i metody jego ustalenia, nie zaś prawidłowości zawarcia samej umowy kredytu, a także przewidzianej nią waloryzacji.

Całkowicie chybione było odwołanie się powodów do wykorzystania przez pozwanego ich przymusowego położenia. Powodowie nie znajdowali się w żadnym przymusowym położeniu w rozumieniu art. 388 § 1 kc. Nie wykazali, aby ich sytuacja życiowa, rodzinna, materialna, zdrowotna, itp. generowała konieczność niezwłocznego uzyskania środków pieniężnych w drodze kredytu bankowego. Powód zeznał, iż wraz z żoną zamierzali rozbudować posiadany budynek w celu stworzenia mieszkań dla córek. Taka okoliczność nie jest żadną nagłą życiową potrzebą. Powodowie zaciągnęły kredyt w ramach swojej swobodnej decyzji. Dokonali także wyboru rodzaju tego kredytu.

Dodatkowo można wskazać, że umowa kredytu mieszkaniowego Własny Kąt hipoteczny nie była pierwszą zawartą przez powodów z pozwanym Bankiem. Powodowie byli już związani umową kredytu o takim samym oznaczeniu, również udzielonego w CHF. Mieli zatem już wiedzę nt. funkcjonowania takich kredytów, sposobu ich spłaty, itp.

Można natomiast zgodzić się ze stanowiskiem powodów co do zamieszczenia w umowie kredytu niektórych postanowień kwalifikowanych jako klauzule niedozwolone (abuzywne) w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc, nie wpływających jednakże na istnienie czy ważność zobowiązania kredytowego co do zasady.

Należy wskazać, iż pozwany Bank, na którym spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie (art. 385¹ § 4 kc) nie wykazał, aby umowa kredytu z dnia 21.12.2006 r. została w jakikolwiek sposób indywidualnie z powodami uzgodniona. Świadek E. T. nie uczestniczyła ani w przygotowaniu ani w zawarciu umowy. Powód zeznał natomiast, że otrzymał projekt umowy dopiero podczas ostatniej wizyty w Banku w celu podpisania umowy.

W pierwszej kolejności za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta należy uznać posługiwanie się przez pozwany Bank różnymi kursami dla różnych przeliczeń.

Pierwsze przeliczenie miało miejsce przy uruchomieniu kredytu. Część nominalnej kwoty kredytu wynosząca 106 668, 94 CHF (62 294, 66 CHF + 44 374, 28 CHF), uruchomiona dnia 22.12.2006 r., została przeliczona na PLN według kursu kupna dewiz wynoszącego 2,3179, co dało wynik 247 247, 93 zł (144 392, 79 zł + 102 855, 14 zł).

Kursy CHF ogłaszane przez NBP ((...) – tabele kursów średnich A i C) wynosiły w dniu uruchomienia kredytu :

- kurs średni - 2,3827,

- kurs kupna – 2,3496,

- kurs sprzedaży – 2,3970.

Już na podstawie tych kursów widoczne są różnice w wysokości zobowiązania kredytowego wyrażonego w PLN. Według kursu kupna NBP z dnia uruchomienia kredytu powodowie uzyskaliby 250 629, 34 zł, według kursu średniego 254 160, 08 zł, czyli od ok. 3 000 do 7 000 zł więcej.

Kurs zastosowany przez Bank był niższy od kursu kupna NBP. Zastosowanie tego kursu spowodowało zaniżenie sumy pieniężnej postawionej do dyspozycji powodów. Powód zeznał, że spodziewał się wyższej sumy po tym, jak przeliczył kredytu przy pomocy publikowanych kursów walut.

Nie ulega wątpliwości, że zastosowanie innego kursu dla przeliczenia kredytu uruchamianego – kursu kupna oraz innego kursu dla przeliczenia kredytu spłacanego – kursu sprzedaży prowadzi do uzyskania przez bank dodatkowej korzyści finansowej wynikłej z różnicy między tymi kursami. Na tym polega istota tzw. spreadu walutowego.

Zastosowanie różnego kursu w zależności od tego, czy przeliczenie dotyczy wypłaconego kredytu czy też wysokości raty w dniu przewidzianym w harmonogramie spłaty należy uznać za naruszające interes konsumenta w sposób

rażący, a niezależnie od tego za postanowienie umowne dotknięte sprzecznością z zasadami współzycia społecznego na zasadach ogólnych, a w konsekwencji nieważnością w rozumieniu art. 58 § 2 kc. Na potrzeby indeksacji kredytu wyrażonego początkowo w walucie obcej do waluty polskiej należało przyjąć kurs ustalany według tej samej jednolitej metody – albo każdorazowo kurs kupna albo każdorazowo kurs sprzedaży albo jakąś postać kursu uśrednionego lub kursu niezależnego od stron umowy, np. kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia uruchomienia kredytu albo dnia wymagalności raty kredytu. Rozbieżność stosowanych kursów stanowi korzyść wyłącznie dla banku udzielającego kredytu, a nie dla kredytobiorcy będącego konsumentem. Sytuacje tego rodzaju legły zresztą u podstaw dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą „tzw. antyspreadową” z dnia 26.07.2011 r.

Następnie należy zwrócić uwagę, iż stosowanie w ogóle do jakichkolwiek przeliczeń kursu stosowanego i ustalanego przez pozwany Bank również może być poczytywane za niedozwolone postanowienie umowne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy kredytobiorcy. Kurs zakupu i sprzedaży ustalany był przez Bank, który nie wskazał w przygotowanej przez siebie umowie kredytu metody wyliczania tych kursów poddającej się weryfikacji. Miernik waloryzacji stosowany do przeliczenia świadczenia pieniężnego winien mieć charakter obiektywny, niezależny od woli jednej ze stron. Natomiast mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22.01.2016 r., I CSK 149/14, OSNC 2016/11/134).

Sąd podziela stanowisko powodów, iż poprzestanie wyłącznie na odwołaniu się do Tabeli kursów obowiązujących w pozwanym Banku, nawet ze wskazaniem, iż jest ona publikowana na stronie Banku, jest nadużyciem pozycji Banku w relacji z kredytobiorcami.

Zachodzą podstawy do sformułowania daleko idących zastrzeżeń wobec zastosowania do indeksowania kredytu na etapie jego udzielenia, wypłaty, a następnie uiszczania rat, kursu określanego jednostronnie przez Bank. Konieczne jest zatem ustalenie kursu prawidłowego, mającego obiektywny walor, nie pochodzącego od jednej, silniejszej strony umowy, dającego się zweryfikować.

Ze wskazanych wcześniej względów wbrew stanowisku powodów zamieszczenie powyższych klauzul niedozwolonych w umowie kredytu nie czyni jej nieważną.

Sąd nie podziela zarzutu pozwanego dotyczące braku podstaw do kwalifikacji powodów jako konsumentów. W umowie kredytu z dnia 21.12.2006 r. L. S. nie został oznaczony jako prowadzący działalność gospodarczą ani związek z tą działalnością nie został w żaden sposób ujęty w treści umowy. Powód zeznał, że planowana była inwestycja polegająca na rozbudowie budynku z przeznaczeniem na dwa lokale mieszkalne dla córek powodów, czyli na oczywiście niepowiązany z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Zeznał także, że poprzedni kredyt został zaciągnięty na remont budynku, co nie potwierdza informacji podanej w odpowiedzi na pozew, jakoby umowa kredytu z dnia 20.09.2004 r. dotyczyła zakupu nieruchomości. Pozwany nie przedłożył zresztą wcześniejszej umowy kredytu, z której mogłoby wynikać, czy powód występował w niej w charakterze pozwanego. Niezależnie od powyższego żadne okoliczności nie wskazują, aby w umowie kredytu z dnia 21.12.2006 r. B. S., która nie prowadziła i nie prowadzi działalności gospodarczej, występowała w tej umowie w innym charakterze niż konsument.

Reasumując powyższe, należy dojść do przekonania, iż świadczeniem nienależnie spełnionym przez powodów i podlegającym zwrotowi może być wyłącznie ta część dokonanych spłat, jaka była wynikiem zastosowania różnych kursów walutowych pozwanego Banku (spreadu).

Sąd nie podzielił stanowiska powodów co do zastosowania art. 357¹ kc. Nie ulega wątpliwości, że w trakcie okresu kredytowania doszło do wzrostu kursu CHF, który w dniu 22.12.2016 r. wynosił 2,382 zł, później kolejno spadał, wrastał, przekroczył poziom 3,00 zł w marcu 2009 r. i ponownie w lipcu 2010 r., od sierpnia 2011 r. wynosił już ponad 3, 50 zł, zbliżając się w sierpniu 2011 r. do prawie 4, 00 zł. Można taki wzrost kwalifikować jako istotną zmianę stosunków, nawet nieprzewidzianą przy zawarciu umowy. Jednakże stosownie do art. 357¹ kc, jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia połączone byłoby z nadmiernymi trudnościami

albo groziłoby jednej ze stron rażąca stratą, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy. Przepis ten wskazuje na uprawnienie sądu do ukształtowania stosunku prawnego, co jest jednakże uzależnione od określonego żądania jednej ze stron zobowiązania. Rozstrzygnięcie oparte o przywołany przepis ma charakter samoistny i nie stanowi przesłanki orzeczenia o zasądzeniu świadczenia. Powodowie wystąpili z żądaniem zasądzenia sumy pieniężnej, a nie z żądaniem ukształtowania umowy kredytu łączącej ich z pozwanym. Nie zaproponowali przy tym żadnego rozwiązania modyfikującego treść zobowiązania wynikającego z tej umowy, odnoszącego się do kursu CHF, np. uwzględnienia zmiany tego kursu maksymalnie o 20 %, rozłożenia ryzyka zmiany kursu pomiędzy strony po połowie, itp. Kwestionowali w ogóle przeliczanie walut, co sąd uznał za nieuzasadnione. Wobec powyższego nie ma podstaw do pominięcia zmian kursu CHF.

Sąd oddalił wnioski stron co do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, uznając dowód ten za zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Powodowie zgłosili taki wniosek na okoliczność wyliczenia kwoty nadpłaty dokonanej przez powodów poprzez porównanie kwot wpłaconych przez powodów z rozliczeniem kredytu udzielonego powodom przy założeniu, że jest to kredyt udzielony w złotych polskich oprocentowany według stawki wskazanej w umowie, a więc przy założeniu wyeliminowania z umowy kredytu indeksacji kwoty kredytu do franka szwajcarskiego oraz pozostawieniu w mocy innych zapisów umowy. Po pierwsze, zamieszczenie w zleceniu wskazanego założenia oznaczałoby zajęcie przez Sąd stanowiska w sprawie przed przystąpieniem do rozstrzygnięcia, co jest niedopuszczalne. Zlecenie opinii w takiej sytuacji powinno zawierać określone warianty obliczeń i dopiero po sporządzeniu opinii i zamknięciu rozprawy Sąd decydowałby o przyjęciu prawidłowego wyliczenia z uwzględnieniem wszelkich ujawnionych okoliczności i całości materiału dowodowego. Po drugie, samo wyliczenie nadpłaty jako różnicy kwot wpłaconych i kredytu udzielonego samo w sobie sprowadza się do wykonania określonych operacji matematycznych, które nie wymagają wiedzy specjalnej.

Z kolei pozwany zgłosił taki wniosek na okoliczności dotyczące rynkowego kursu CHF, czynników wpływających na ten kurs, dokonywania rozliczeń walutowych, ustalenie, czy kursy kupna i sprzedaży waluty dla pary walut CHF/PLN stosowane przez pozwanego do przeliczeń kursowych świadczeń strony stanowiły kursy rynkowe, które to okoliczności – wobec niewskazania w umowie kredytu konkretnych podstaw ustalania stosowanych przez Bank kursów CHF oraz także abuzywności postanowień dotyczących spreadu – nie mogły być brane pod uwagę przy rozstrzygnięciu sprawy. Z kolei takie okoliczności, jak: mechanizm działania umów kredytowych denominowanych w CHF (pkt vii wniosku), charakter umowy jako umowy kredytu denominowanego w CHF (pkt viii wniosku), określenie wysokości wierzytelności pozwanego wobec powodów (pkt ix wniosku), stanowią element oceny meritum sprawy leżącej wyłącznie w gestii Sądu. Następne okoliczności, czyli ustalenie, według jakiego kursu miałyby nastąpić przeliczenie kredytu i jaka jest wysokość roszczenia, również należą do wyłącznej oceny Sądu; nie wiadomo zresztą, dlaczego miałyby zostać zastosowane oprocentowanie według stawki LIBOR 1M zamiast przewidzianej w umowie stawki LIBOR 3M.

Z powyższych przyczyn nie zachodziła w sprawie konieczność przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego.

Sąd doszedł do przekonania, iż rozliczenie kredytu, z uwzględnieniem faktycznie dokonanych przez powodów wpłat, a także parametrów kredytu wynikających z dokumentów, nie wymaga w istocie wiedzy specjalnej. W szczególności Sąd uznał, iż możliwe jest posłużenie się w celu takiego rozliczenia wskaźnikiem kursowym w postaci średniego kursu Narodowego Banku Polskiego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14.07.2017 r., II CSK 803/16). Kurs ten należy uznać za wskaźnik obiektywny, jako że ustalenie tego kursu następuje na podstawie danych pochodzących z notowań kursowych banków komercyjnych (10 banków). Kurs średni NBP ma także podstawę normatywną wynikającą z art. 358 § 2 i 3 kc, a przed zmianą tego przepisu dokonaną w 2008 r., np. z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20.07.2001 r. 2001 r. o kredycie konsumenckim, a także z art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o Narodowym Banku Polskim.

Ponieważ oprocentowanie kredytu było zmienne – zmiana następowała co kwartał, nie jest możliwe proste rozliczenie kredytu z przyjęciem ilorazu kapitału kredytu i ilości rat. Zgodnie z umową raty miały mieć charakter annuitetowy (umorzeniowy), czyli winny być równe w kolejnych trzech miesiącach jako suma. Natomiast w obrębie jednej raty na przestrzeni okresu kredytowania proporcja składników tej konkretnej raty – kapitału kredytu i odsetek ulega zmianie poprzez zmniejszanie udziału odsetek w wysokości miesięcznej spłaty kredytu. Wobec powyższego konieczne jest posłużenie się symulacją spłaty kredytu (przy wykorzystaniu dowolnego dostępnego programu kalkulacyjnego służącego tworzeniu takich symulacji), opracowaną, jak harmonogram spłaty, z góry, ale z aktualizacją co trzy miesiące.

Sposób takiego rozliczenia wskazuje poniższa tabela, opracowana przy pomocy symulatora kredytu (...) W celu ustalenia wysokości rat miesięcznych należy wprowadzić następujące dane: kwotę kapitału pozostałą do spłaty, ilość rat pozostałych do spłaty, wysokość oprocentowania. Operację tę należy powtarzać po każdym trzech ratach, wprowadzając na nowo aktualny kapitał, ilość rat za każdym razem mniejszą o 3, a także aktualną stawkę oprocentowania kredytu.

Kwoty wpłacone przez powodów zostały przyjęte na podstawie dokumentów wystawionych przez pozwanego (zaświadczenie z dnia 24.10.2017 r.) oraz przedłożonych przez pozwanego wraz z odpowiedzią na pozew (historia operacji na rachunku kredytowym).

Stosownie do postanowień umowy kurs CHF należy przyjąć z dnia wymagalności kolejnych rat kredytu, czyli 10 dnia miesiąca, chyba że termin płatności przypadał w sobotę lub niedzielę, gdyż wówczas należy przyjąć kurs z piątku.

Przed przystąpieniem do rozliczenia spłaty należy jednak dokonać prawidłowego przeliczenia kwot kredytu wyrażonych w CHF i PLN.

Powodowie otrzymali 160 091, 59 CHF przeznaczone na spłatę wcześniejszego kredytu oraz 247 247, 93 zł. Przy przyjęciu średniego kursu NBP dla transz II i III wypłaconych w złotych wynoszącego 2, 3827 zł nominalna suma kredytu wyrażona w CHF wyniosłaby 160 091, 59 CHF + 104 403, 31 CHF = 264 404, 90 CHF (zamiast 266 760, 53 CHF).

Lp.	data płatności raty	%	rata należna w CHF	w tym kapitał	w tym odsetki	kapitał po spłacie	kurs średni NBP	rata należna w PLN	wpłata	nadpłata
	22.12.2006					264404,90	2,3827			
1.	10.01.2007	7,4175	1143,90	674,37	753,25		2,4103	2757,14	2877,98	120,84
2.	10.02.2007	7,4175	1426,62	675,28	751,34		2,3928	3413,62	3511,12	97,50
3.	10.03.2007	7,4175	1426,62	677,21	749,41	262469,04	2,4051	3431,16	3531,12	99,96
4.	10.04.2007	7,5900	1450,24	665,03	785,21		2,3479	3405,02	3503,50	98,48

5.	10.05.2007	3,5900	1450,24	667,01	783,23		2,2736	3297,27	3411,91	114,64
6.	11.06.2007	3,5900	1450,24	669,01	781,23	260467,99	2,3382 - 08.06.	3390,95	3512,42	121,47
7.	10.07.2007	3,8483	1485,69	650,40	835,29		2,2730	3376,97	3486,51	109,54
8.	10.08.2007	3,8483	1485,69	652,48	833,21		2,3094	3431,05	3542,56	111,51
9.	10.09.2007	3,8483	1485,69	654,57	831,12	258510,54	2,3273	3457,65	3576,44	118,79
10.	10.10.2007	4,2700	1544	624,14	919,86		2,2423	3462,11	3571,89	109,78
11.	12.11.2007	4,2700	1544	626,36	917,64		2,1957 - 09.11.	3390,16	3508,96	118,80
12.	10.12.2007	4,2700	1544	628,59	915,41	256631,45	2,1616	3337,51	3439,65	102,14
										1 323,45
13.	10.01.2008	4,1383	1525,83	640,82	885,01		2,2000	3356,83	3461,33	104,50
14.	11.02.2008	4,1383	1525,83	643,03	882,80		2,2596 - 08.02.	3447,77	3547,69	99,92
15.	10.02.2008	4,1383	1525,83	645,25	880,58	254702,35	2,2717	3466,23	3576,78	110,55
16.	10.04.2008	4,1850	1532,20	643,93	888,27		2,1924	3359,20	3446,84	87,64
17.	12.05.2008	4,1850	1532,20	646,18	886,02		2,1106 - 09.05.	3233,86	3342,35	108,49
18.	10.06.2008	4,1850	1532,20	648,43	883,77	252763,81	2,1004	3218,23	3328,29	110,06
19.	10.07.2008	4,1967	1533,78	649,81	883,97		2,0182	3095,47	3206,57	111,10

20.	11.08.2008	84,1967	1533,78	652,08	881,70		2,0036 - 08.08.	3073,08	3201,78	128,70
21.	10.09.2008	84,1967	1533,78	654,36	879,42	250807,56	2,1752	3336,28	3401,85	65,57
22.	10.10.2008	84,1000	1520,87	663,95	856,92		2,3326	3547,58	3709,50	161,92
23.	10.11.2008 12.11.2008	84,1000	1520,87	666,22	854,65		2,4171	3676,09	1440,33 2463,65	227,89
	odsetki karne								2,81	
24.	10.12.2008	84,1000	1520,87	668,49	852,38	248808,90	2,5388	3861,18	3978,53	117,35
										1433,69
25.	12.01.2009	92,52833	1321,88	797,66	524,22		2,7067 -09.01.	3577,93	3734,49	156,56
26.	10.02.2009	92,52833	1321,88	799,34	522,54		2,9773	3935,63	4045,09	109,46
27.	10.03.2009	92,52833	1321,88	801,02	520,86	246410,88	3,2284	4267,56	4386,64	119,08
28.	10.04.2009	92,8500	1241,98	862,10	379,88		2,8662	3559,76	3708,81	149,05
29.	11.05.2009	92,8500	1241,98	863,43	378,55		2,8742 - 08.05.	3569,70	3752,16	182,46
30.	10.06.2009	92,8500	1241,98	864,76	377,22	243820,59	2,9491	3662,72	3804,66	141,94
31.	10.07.2009	92,76833	1232,68	873,39	359,29		2,8845	3555,67	3688,22	132,55
32.	10.08.2009	92,76833	1232,68	874,68	358		2,6736	3295,69	3408,18	112,49
33.	10.09.2009	92,76833	1232,68	875,96	356,72	241196,56	2,7534	3394,06	3518,11	124,06

34.	12.10.2009	9,67667	1222,41	885,41	337		2,8084-09.10.	3433,02	3559,55	126,53
35.	10.11.2009	9,67667	1222,41	886,65	335,76		2,7826	3401,48	3531,68	130,20
36.	10.12.2009	9,67667	1222,41	887,89	334,52	238536,6	12,7420	3351,85	3488,76	136,91
										1621,29
37.	11.01.2010	1,62167	1216,35	894	322,35		2,7726-08	3372,45	3478,02	105,57
38.	10.02.2010	1,62167	1216,35	895,21	321,14		2,7653	3363,57	3488,82	125,25
39.	10.03.2010	1,62167	1261,35	896,42	319,93	235850,9	82,6509	3224,42	3339,37	114,95
40.	12.04.2010	1,61833	1215,99	897,92	318,07		2,6783-09	3256,79	3400,84	144,05
41.	10.05.2010	1,61833	1215,99	899,14	316,85		2,7969	3401,00	3556,50	155,50
42.	10.06.2010	1,61833	1215,99	900,35	315,64	233153,57	2,9927	3639,09	3738,77	99,68
43.	12.07.2010	1,4500	1198,02	916,30	281,72		3,0408-09	33672,94	3806,95	164,01
44.	10.08.2010	1,4500	1198,02	917,40	280,62		2,8652	3432,57	3568,88	136,31
45.	10.09.2010	1,4500	1198,02	918,51	279,51	230401,3	63,0189	3616,70	3807,80	191,10
46.	11.10.2010	1,54417	1207,92	911,44	296,48		2,9641-08	33580,40	3690,74	110,34
47.	10.11.2010	1,54417	1207,92	912,62	295,30		2,9120	3517,46	3660,28	142,87
48.	10.12.2010	1,54417	1207,92	913,79	294,13	227663,5	13,1074	3753,49	3883,39	129,90
										1619,48
49.	10.01.2011	1,53833	1207,32	915,47	291,85		3,1348	3784,71	3917,67	132,96
50.	10.02.2011	1,53833	1207,32	916,65	290,67		2,9939	3614,60	3734,38	119,78

51.	10.03.2011	11,53833	1207,32	917,82	289,50	224913,57	3,0929	3734,12	3871,15	137,03
52.	11.04.2011	11,54833	1208,34	918,14	290,20		3,0097-0836	366,74	3776,97	140,23
53.	10.05.2011	11,54833	1208,34	919,33	289,01		3,1194	3769,30	3908,61	139,31
54.	10.06.2011	11,54833	1208,34	920,52	286,64	222155,58	3,2336	3907,29	4053,28	145,99
55.	11.07.2011	11,5450	1208	921,98	286,02		3,2397-0839	3713,56	4205,43	291,87
56.	10.08.2011	11,5450	1208	923,17	284,83		3,9393	4758,67	4998,57	239,90
57.	12.09.2011	11,5450	1208	924,36	283,64	219386,07	3,5539-0949	493,11	4482,15	189,04
58.	10.10.2011	11,3750	1191,09	939,72	251,37		3,4922	4159,52	4322,27	162,75
59.	10.11.2011	11,3750	1191,09	940,79	250,30		3,5519	4230,63	4402,06	171,43
60.	12.12.2011	11,3750	1191,09	941,87	249,22	216563,69	3,6653	4365,70	4516,07	150,37
										2020,66
61.	10.01.2012	12,42167	1195,65	939,09	256,56		3,7015	4425,70	4584,35	158,65
62.	10.02.2012	12,42167	1195,65	940,20	255,45		3,4752	4155,12	4327,69	172,57
63.	12.03.2012	12,42167	1195,65	941,41	254,34	213743,09	3,4125-0949	4980,16	4213,71	133,55
64.	10.04.2012	12,46333	1199,68	939,04	260,64		3,4732	4166,73	4319,47	152,74
65.	10.05.2012	12,46333	1199,68	940,18	259,50		3,5286	4233,19	4377,92	144,73
66.	11.06.2012	12,46333	1199,68	941,33	258,35	210922,54	3,5870-0849	4963,25	4448,12	144,87
67.	10.07.2012	12,46167	1199,52	942,61	256,91		3,5004	4198,80	4378,18	179,38
68.	10.08.2012	12,46167	1199,52	943,76	255,76		3,3949	4072,25	4210,84	138,59
69.	10.09.2012	12,46167	1199,52	944,91	254,61	208091,26	3,3971	4074,89	4224,03	149,14

70.	10.10.2011	21,4160	1195,23	949,69	245,54		3,3683	4025,89	4175,50	149,61
71.	12.11.2011	21,4160	1195,23	950,81	244,42		3,4418	4113,74	4279,67	165,93
72.	10.12.2011	21,4160	1195,23	951,93	243,30	205238,83	3,4193	4086,85	4239,75	152,90
										1842,66
73.	10.01.2013	31,3840	1192,28	955,58	236,70		3,3718	4020,13	4164,06	143,93
74.	11.02.2013	31,3840	1192,28	956,68	235,60		3,3884	4039,92	4177,89	131,97
75.	11.03.2013	31,3840	1192,28	957,78	234,50	202368,79	3,3583	4004,03	4133,86	129,83
76.	10.04.2013	31,3920	1193,01	958,27	234,74		3,3727	4023,66	4174,41	150,75
77.	10.05.2013	31,3920	1193,01	959,38	233,63		3,3244	3966,04	4128,79	162,75
78.	10.06.2013	31,3920	1193,01	960,49	232,52	199490,65	3,4374	4100,85	4255,39	154,54
79.	10.07.2013	31,3860	1192,47	962,06	230,41		3,4811	4151,11	4301,34	150,23
80.	12.08.2013	31,3860	1192,47	963,17	229,30		3,4055	4080,96	4216,42	155,46
81.	10.09.2013	31,3860	1192,47	964,29	228,18	196601,13	3,4465	4109,85	4265,14	155,29
82.	10.10.2013	31,3880	1192,65	965,25	227,40	195635,88	3,4041	4059,90	4218,36	158,46
										1493,21
										11354,44

Jeżeli chodzi o odsetki karne za opóźnienie w zapłacie raty należnej za 11.2008 r., to należy je obliczyć według ustawowej stopy procentowej, albowiem nie sposób ustalić wymiaru tychże odsetek według zapisu § 18 ust. 4 umowy, który przewidywał stopę procentową dla kredytów przeterminowanych i kredytów postawionych po upływie okresu wypowiedzenia w stan natychmiastowej wymagalności ustalaną uchwałą Zarządu (...) S.A. Uchwała taka nie została przedłożona Sądowi, nie wiadomo też, czy Bank podał ją do wiadomości kredytobiorców. W takiej sytuacji obowiązują odsetki ustawowe – art. 359 § 2 kc. Opóźnienie wyniosło 2 dni, dotyczyło kwoty 2 235, 76 zł, stopa ustawowa wynosiła w 11.2008 r. 11,50 %. Odsetki wynoszą zatem: $2\ 235,76\ \text{zł} \times 2/365 \times 11,50\ \% = 1,41\ \text{zł}$. Powodowie nadpłacili zatem z tego tytułu 1,40 zł.

Tym samym łączna nadpłata po stronie powodów L. i B. S. powstała w okresie od 01.2007 r. do 10.2013 r. wynosi 11 355 84 zł (11 354, 44 zł + 1, 40 zł).

Przeprowadzone powyżej wyliczenie wskazuje, iż powodowie zapłacili na rzecz pozwanego Banku o 11 355, 84 zł więcej tylko z uwagi na zastosowanie nieuczciwego spreadu walutowego. Różnica ta stanowi świadczenie nienależne, którego zwrotu powodowie mogą się domagać od pozwanego.

Po 10.2013 r. powodowie dokonywali już spłat kredytu bezpośrednio w CHF. Również za późniejszy okres najpewniej doszło do powstania nadpłaty, gdyż rata za 11.2013 r. winna wynosić 1192,65 zł, a powodowie spłacili 1203,08 zł. Spłaty dokonywane od 11.2013 r. nie mogą jednakże zostać wzięte pod uwagę w ramach dokonanego rozliczenia kredytu, albowiem powodowie wystąpili z powództwem o zapłatę nadwyżki wyrażonej w złotych polskich. Tymczasem, skoro od pewnego momentu dokonywali płatności bezpośrednio w CHF, to w ramach roszczenia o zwrot świadczenia spełnionego nienależnie mogliby domagać się takiego zwrotu również w walucie szwajcarskiej. Brak jest podstaw prawnych do przeliczenia świadczenia spełnionego w CHF na walutę polską w celu dochodzenia jego zwrotu. Zgodnie bowiem z art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 kc korzyść uzyskana nienależnie powinna zostać w pierwszej kolejności zwrócona w naturze, a gdyby to nie było możliwe, według wartości. Nie zachodzi żadna niemożność dochodzenia zwrotu sumy pieniężnej w walucie obcej.

Reasumując Sąd zasądził od pozwanego Banku na rzecz powodów L. S. i B. S. 11 355, 84 zł. Zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego należy do tzw. zobowiązań bezterminowych, w których termin spełnienia świadczenia nie jest z góry oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, wobec czego spełnienie winno nastąpić niezwłocznie po wezwaniu do wykonania zgodnie z art. 455 kc. Powodowie nie wykazali, aby przed wszczęciem procesu wezwali pozwanego do zapłaty. W takim wypadku za wezwanie do zapłaty należy uznać dopiero doręczenie pozwanemu odpisu pozwu, co nastąpiło dnia 04.12.2017 r. (k. 64). Niezwłoczne spełnienie świadczenia pieniężnego w rozumieniu art. 455 kc oznacza z reguły spełnienie go w terminie 14 dni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.05.1991 r., II CR 623/90; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20.03.2012 r., I ACa 191/11). Zatem odsetki za opóźnienie należało zasądzić na rzecz powodów od dnia 19.12.2017 r.

Dalej idące powództwo wniesione przez L. S. i B. S. podlegało oddaleniu.

Natomiast w całości należało oddalić powództwo w zakresie dotyczącym pozostałych powodów, albowiem są oni wyłącznie współdłużnikami Banku z tytułu przystąpienia do długu, zaś z materiału dowodowego nie wynika w żaden sposób, aby spełnili oni jakiegokolwiek świadczenie na rzecz pozwanego, tj. dokonali jakiegokolwiek spłaty kredytu, która uzasadniałaby po ich stronie roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego. Wszystkie spłaty dokonywane były poprzez potrącenia z rachunku bankowego L. i B. S. i tylko tych dwoje powodów, będących pierwotnymi kredytobiorcami, należy uznać za legitymowanych czynnie do dochodzenia zwrotu powstałej nadpłaty kredytu.

Wobec częściowego uwzględnienia żądania pozwu o kosztach procesu należało orzec zgodnie z wyrażoną w art. 100 kpc zasadą ich stosunkowego rozdzielenia.

Powodowie L. i B. S. uzyskali zaspokojenie roszczenia co do 11 355, 84 zł, co stanowi 4, 03 % wartości przedmiotu sporu. Koszty procesu po stronie L. S. i po stronie B. S. objęły: opłatę od pozwu – 1 000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – 10 800 zł oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, tj. łącznie 11 817 zł. W orzecznictwie przyjmuje się, iż w przypadku współuczestników sporu zwrot kosztów, w szczególności kosztów zastępstwa procesowego, przypada każdemu z nich odrębnie, nawet gdy byli reprezentowani w procesie przez jednego pełnomocnika (zob. postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 10.10.2012 r., I CZ 105/12; Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 08.01.2013 r., I ACa 427/14; Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22.06.2016 r., I ACz 1042/16). Jednakże powodowie są małżeństwem, wspólnie zaciągnęli kredyt, koszty procesu również pokryli wspólnie, wobec czego należy przyjąć w stosunku do nich jedną stawkę zastępstwa radcowskiego, a także przyjąć, iż przysługuje im zwrot kosztów po połowie, tj. po 5 908, 50 zł, z czego 4, 03 % wynosi po 238, 11 zł. Natomiast w stosunku do pozwanego

Banku wszyscy powodowie zobowiązani są do zwrotu kosztów procesu w częściach równych – art. 105 § 1 kpc. Koszty procesu po stronie pozwanego Banku objęły wynagrodzenie pełnomocnika ustalone na wskazanej podstawie prawnej wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa, tj. łącznie 10 817 zł, co podzielone przez 6 daje po 1 802, 83(3333) zł. W stosunku do powodów L. S. i B. S. należy przyjąć po 1 802, 84 zł x 95, 97 %, co daje 1 730, 19 zł i po skompensowaniu z należnymi powodom kosztami po 238, 11 zł daje nadwyżkę na rzecz pozwanego wynoszącą po 1 492, 08 zł. Natomiast od pozostałych powodów przypada pozwanemu po 1 802, 83 zł.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.